

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2016

1

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Joanna Buchalska, Przemysław Gumiński
Sylwia Janas, Radosław Nowaczewski
Maciej Plaskacz, Elżbieta Szczepanowska
Arkadiusz Turczyn, Magdalena Wróbel
Andrzej Zielony

przy udziale

Wolters Kluwer SA
01-208 Warszawa, ul. Przykoppowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Prokuratora Generalnego we wniosku z dnia 6 sierpnia 2015 r., PG IV CP 16/15, do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu Sądowi Najwyższemu, zagadnienia prawnego:

„Czy roszczenie przewidziane w przepisie art. 140 § 1 k.r.o. jest roszczeniem alimentacyjnym, czy też cywilnym roszczeniem regresowym o prawa majątkowe?”
podjął uchwałę:

Roszczenie przewidziane w art. 140 § 1 k.r.o. nie jest roszczeniem o świadczenie alimentacyjne.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 16 grudnia 2015 r., III CZP 77/15, T. Ereciński, J. Gudowski, W. Katner, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote, B. Ustjanicz, M. Wysocka)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 21 lipca 2015 r., II Cz 196/15, zagadnienia prawnego:

„Czy sąd rejonowy, który odrzuca zażalenie na postanowienie tego sądu, wydane na podstawie art. 398²³ § 1 i 2 k.p.c., orzeka jako sąd pierwszej instancji, czy jako sąd drugiej instancji?”
podjął uchwałę:

Sąd rejonowy, który odrzuca zażalenie na postanowienie tego sądu, wydane na podstawie art. 398²³ § 1 k.p.c., orzeka jako sąd drugiej instancji.

(uchwała z dnia 3 grudnia 2015 r., III CZP 81/15, K. Strzelczyk, M. Bączyk, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2015 r., II Ca 2495/14, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku wydziedziczonego traktuje się tak jakby nie dożył otwarcia spadku, a w konsekwencji czy udział spadkowy, który by przypadął wydziedziczonemu zstępnemu przypada jego zstępnym?”

podjął uchwałę:

Udział spadkowy, który przypadłby z ustawy wydziedziczonemu przez spadkodawcę jego dziecku, przypada zstępnym wydziedziczonego.

(uchwała z dnia 3 grudnia 2015 r., III CZP 85/15, K. Strzelczyk, M. Bączyk, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 25 września 2015 r., VIII Cz 635/15, zagadnienia prawnego:

„Czy wynagrodzenie radcy prawnego ustanowionego z urzędu, zasądzone na rzecz strony reprezentowanej przez tego pełnomocnika od strony przeciwnej, podlega podwyższeniu o podatek od towarów i usług (VAT)?”

podjął uchwałę:

Wynagrodzenie radcy prawnego ustanowionego z urzędu, zasądzone od strony przeciwnej na rzecz strony reprezentowanej przez tego radcę, podlega podwyższeniu o należny podatek od towarów i usług.

(uchwała z dnia 3 grudnia 2015 r., III CZP 90/15, K. Strzelczyk, M. Bączyk, K. Zawada)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej postanowieniem z dnia 11 sierpnia 2015 r., II Ca 554/14, zagadnienia prawnego:

„1. Czy służebność przesyłu dla gazociągu wybudowanego przed dniem 12 grudnia 2001 r. obejmuje obszar strefy kontrolowanej określonej w § 10 w zw. z § 110 i w załączniku Nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. z 2013 r., poz. 640),

a w razie pozytywnej odpowiedzi na pytanie 1,

2. czy służebność przesyłu dla gazociągu może obciążać nieruchomości, na której nie znajduje się urządzenie przesyłowe, ale która jest objęta obszarem strefy kontrolowanej określonej w § 10 w zw. z § 110 i w załączniku Nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. z 2013 r., poz. 640),

a w razie negatywnej odpowiedzi na pytanie 1,

3. czy wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu dla gazociągu wybudowanego przed dniem 12 grudnia 2001 r. obejmuje również wynagrodzenie za istnienie obciążenia nieruchomości wynikającego ze strefy kontrolowanej określonej w § 10 w zw. z § 110 i w załączniku Nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. z 2013 r., poz. 640) poza pasem służebności przesyłu, a jeśli tak, to czy takie wynagrodzenie dotyczy również, należącej do tego samego właściciela, nieruchomości, na której nie znajduje się urządzenie przesyłowe?”

podjął uchwałę:

Obszar strefy kontrolowanej określonej w § 10 w związku z § 110 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. z 2013 r., poz. 640) oraz w załączniku nr 2 do tego rozporządzenia, nie pokrywa się z zakresem obciążenia nieruchomości służebnością przesyłu

(art. 305¹ k.c.), ustanowioną dla gazociągu wybudowanego przed dniem 12 grudnia 2001 r.

(uchwała z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15, J. Frąckowiak, B. Myszka, M. Romańska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2015 r., XV Ca 72/15, zagadnienia prawnego:

„Czy opłata za informację z konta płatników składek i ubezpieczonych, udzielaną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych komornikowi na podstawie art. 50 ustęp 3 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi świadczenie pieniężne, od którego w razie zwłoki lub opóźnienia w jej zapłacie mogą być naliczane odsetki ustawowe na podstawie przepisów prawa cywilnego?”
podjął uchwałę:

Opłata za informację o danych zgromadzonych na kontach ubezpieczonego lub płatnika składek, udzieloną komornikowi sądowemu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w wykonaniu obowiązku wynikającego z art. 50 ust. 3 i 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.), nie jest świadczeniem pieniężnym, od którego – w razie opóźnienia się z jego spełnieniem – przysługują odsetki ustawowe na podstawie przepisów prawa cywilnego.

(uchwała z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 92/15, J. Frąckowiak, B. Myszka, M. Romańska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie postanowieniem z dnia 5 października 2015 r., VI Ga 192/15, zagadnienia prawnego:

„1. Czy rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r.,

poz. 403) przysługuje wierzycielowi mimo, że kosztów odzyskania należności faktycznie nie poniósł?

2. Czy konieczną przesłanką do uznania roszczenia o zapłatę 40 euro za zasadne jest zastrzeżenie w umowie lub wezwaniu do zapłaty terminu płatności przekraczającego 30 dni?"

podjął uchwałę:

Rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r., poz. 403), przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania, że koszty te zostały poniesione. Roszczenie o rekompensatę w wysokości 40 euro powstaje po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie lub ustalonych zgodnie z art. 7 ust. 3 i art. 8 ust. 4 tej ustawy.

(uchwała z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 94/15, J. Frąckowiak, B. Myszka, M. Romańska)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 10 września 2015 r., I ACz 1746/15, zagadnienia prawnego:

„1. Czy wskutek udzielenia przez sąd pierwszej instancji zabezpieczenia roszczenia o stwierdzenie nieważności, ewentualnie o uchylenie uchwał walnego zgromadzenia spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – poprzez wstrzymanie wykonalności uchwały o odwołaniu dotychczasowego członka zarządu oraz uchwał o powołaniu nowego składu zarządu, uprawnionym do wniesienia zażalenia na postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia w imieniu spółki oraz do reprezentowania jej w postępowaniu zażaleniowym jest zarząd w nowym czy też w dotychczasowym składzie?

2. W przypadku uznania, że wstrzymanie wykonania uchwał powoduje odzyskanie, na czas trwania zabezpieczenia, uprawnień przez zarząd w poprzednim składzie oraz zważywszy, że wnioskodawcą jest członek zarządu spółki odwołany uchwałą, której wykonalność wstrzymano – czy doręczenie odpisu postanowienia zabezpieczającego na adres obowiązanej spółki nieposiadającej kuratora (art. 253 § 2 k.s.h.) powoduje

rozpoczęcie biegu terminu do zaskarżenia postanowienia zabezpieczającego, czy też doręczenie takie należy uznać za bezskuteczne?

3. Czy hipoteza artykułu 253 § 2 k.s.h. obejmuje także stan faktyczny, w którym konflikt wspólników znajduje wyraz w podejmowaniu w krótkich odstępach czasu kolejnych uchwał zgromadzenia wspólników zmieniających skład zarządu, kwestionowanych przez część wspólników w kolejnych postępowaniach sądowych zmierzających do uchylenia względnie stwierdzenia nieważności uchwał?”

podjął uchwałę:

Zarząd nie może działać za spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w postępowaniu o udzielenie zabezpieczenia, którego przedmiotem jest roszczenie osoby odwołanej z zarządu o uchylenie lub stwierdzenie nieważności uchwał zgromadzenia wspólników o zmianach w składzie zarządu. W takim przypadku ma zastosowanie art. 253 § 2 k.s.h.

(uchwała z dnia 17 grudnia 2015 r., III CZP 91/15, K. Strzelczyk, M. Bączyk, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 24 lipca 2015 r., V Ca 568/15, zagadnienia prawnego:

„Czy świadczenie wypłacane przez ubezpieczyciela w przypadku przedterminowego rozwiązania umowy ubezpieczenia na życie wraz z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym jest świadczeniem głównym czy ubocznym?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 3 grudnia 2015 r., III CZP 87/15, K. Strzelczyk, M. Bączyk, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 28 maja 2015 r., II Ca 43/15, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym określenie w pozwie żądania zapłaty odszkodowania za szkodę majątkową w sposób odpowiadający żądaniu przyszłych powtarzających się świadczeń czyni zadość wymaganiu dokładnego określenia żądania pozwu (art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.)?”

odmówił podjęcia uchwały.

(postanowienie z dnia 3 grudnia 2015 r., III CZP 93/15, K. Strzelczyk, M. Bączyk, K. Zawada)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYgniĘCIA

III CZP 106/15

„Czy art. 1049 § 1 k.p.c., w szczególności zdanie drugie, znajduje zastosowanie do egzekucji tytułu wykonawczego, w którym na podstawie art. 480 § 1 k.c. udzielono wierzycielowi umocowania do wykonania na koszt dłużnika czynności, którą może wykonać także inna osoba, w razie niewykonania jej przez dłużnika w wyznaczonym terminie?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 listopada 2015 r., VI ACz 1385/15, I. Piotrowska, E. Zalewska, G. Kramarska)

Sąd Apelacyjny powołał się na rozbieżne orzecznictwo Sądu Najwyższego, tj. na uchwały z dnia 10 maja 1989 r., III CZP 36/89 (OSNC 1990, nr 4–5, poz. 56) i z dnia 22 kwietnia 1968 r., III CZP 37/68 (OSNC 1969, nr 1, poz. 9.). Wskazał również na stanowiska zajęte w doktrynie.

Według jednego z poglądów, wykładnia językowa art. 1049 k.p.c. uniemożliwia uznanie, że uregulowane w § 1 zdanie drugie uprawnienie wierzyciela do żądania zaliczki odnosi się do stanów faktycznych nieokreślonych w zdaniu pierwszym tego przepisu. Wierzyciel nie może korzystać z trybu określonego w art. 1049 § 1 k.p.c., jeżeli już w postępowaniu rozpoznawczym uzyskał upoważnienie sądu do wykonania zastępczego. W literaturze stwierdzono też, że przepis ten stosuje się tylko wtedy, gdy w samym tytule egzekucyjnym stwierdzającym obowiązek wykonania czynności wierzyciel nie został umocowany do wykonania

czynności na koszt dłużnika. Jeżeli natomiast to umocowanie – udzielone na podstawie art. 480 § 1 k.c. – wynika z tytułu egzekucyjnego, to wierzyciel może na tej podstawie wykonać czynność i następnie w procesie dochodzić od dłużnika zapłaty wydatkowanej kwoty. Nie może podjąć egzekucji na podstawie art. 1049 k.p.c., a wniosek o wszczęcie egzekucji wykonania czynności podlega oddaleniu jako bezzasadny.

A.T.

*

III CZP 108/15

„1. Czy przy zgodzie czynnej dorozumianej inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą warunkiem solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą wobec podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. jest to, by inwestor znał postanowienia dotyczące wysokości wynagrodzenia podwykonawcy lub sposobu jego ustalenia, ewentualnie także zasady lub podstawy odpowiedzialności wykonawcy za zapłatę wynagrodzenia podwykonawcy?

2. Jeżeli wynagrodzenie podwykonawcy jest wyższe od wynagrodzenia wykonawcy uzgodnionego z inwestorem, czy inwestor odpowiada również za wynagrodzenie należne podwykonawcy w zakresie przekraczającym wynagrodzenie wykonawcy?

3. W razie stwierdzenia nieważności umowy o podwykonawstwo z powodu niedochowania formy pisemnej, czy sąd obowiązany jest, czy tylko może rozpoznać roszczenia o zapłatę kierowane przez podwykonawcę na płaszczyźnie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, a w razie stwierdzenia takiego obowiązku, czy obowiązany jest uprzedzić strony o ewentualności przyjęcia odmiennej kwalifikacji prawnej i zapewnić im możliwość wypowiedzenia się co do tej kwestii?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 4 grudnia 2015 r., V Ga 120/15, M. Wasilewski, A. Tkaczyk, A. Ziarko)

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na rozbieżne orzeczenia, w tym orzeczenia Sądu Najwyższego, dotyczące przedstawionego zagadnienia prawnego. Celem przybliżenia tej problematyki Sąd drugiej instancji omówił judyka-

turę Sądu Najwyższego dotyczącą interpretacji art. 647¹ k.c. Powołał m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 29 kwietnia 2008 r., III CZP 6/08 (OSNC 2008, nr 11, poz. 121), a także wyroki z dnia 24 stycznia 2014 r., V CSK 124/13 (OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 15), z dnia 6 października 2010 r., II CSK 210/10 (OSNC 2011 nr 5, poz. 59), z dnia 5 września 2012 r., IV CSK 91/12 (Izba Cywilna 2013, nr 10, s. 42) i z dnia 24 stycznia 2014 r., V CSK 124/13 (OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 15).

Odnosząc się do tych orzeczeń, Sąd Okręgowy stwierdził, że skoro nie powinno budzić żadnych wątpliwości, iż umówione wynagrodzenie należy do *essentialia negotii* umowy o roboty budowlane i umowy o dzieło, to na pytanie, czy przy zgodzie czynnej dorozumianej inwestora na zawarcie przez wykonawcę umowy z podwykonawcą do istotnych postanowień umowy o podwykonawstwo – decydujących o solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą wobec podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 5 k.c., oprócz wiedzy inwestora o osobie podwykonawcy i zakresie przedmiotowym umowy – należy również rozmiar ustalonego wynagrodzenia podwykonawcy, należały odpowiedzieć twierdząco. Odmienny pogląd prowadzi do przyjęcia zgody blankietowej inwestora w tym zakresie.

Sąd drugiej instancji rozważał również sytuację, w której wynagrodzenie podwykonawcy jest wyższe od wynagrodzenia wykonawcy uzgodnionego z inwestorem. W tym przypadku Sąd Okręgowy stwierdził, że ponieważ ustawa nie przewiduje żadnego ograniczenia, to odpowiedzialność solidarna inwestora mogłaby obejmować nawet wynagrodzenie w wyższej kwocie niż ustalona w umowie inwestora z wykonawcą.

Uzasadnione jest to szczególnie przy zgodzie biernej, inwestor bowiem ma możliwość zapoznania się z umową o podwykonawstwo, ale także przy zgodzie czynnej, gdy podwykonawstwo jest zaakceptowane wprost przez inwestora. Możliwe to byłoby także w sytuacji objętej zgodą czynną dorozumianą, gdyby zakładać wymaganie wiedzy inwestora o wysokości wynagrodzenia podwykonawcy dla skutecznej zgody.

Na postawione pytanie należałoby natomiast odpowiedzieć negatywnie przy przyjęciu, że inwestor nie musi znać wysokości wynagrodzenia podwykonawcy, by odpowiadać wobec podwykonawcy na podstawie art. 647¹ § 5 k.c.

A.Z.

III CZP 109/15

„Czy w sytuacji, gdy Skarb Państwa zastępowany przez starostę (prezydenta miasta na prawach powiatu) w postępowaniu wieczystoksięgowym wykaże stosownymi dokumentami, że ujawnione w dziale II księgi wieczystej w czasie obowiązywania do dnia 1 października 1990 r. art. 128 k.c., jako reprezentant Skarbu Państwa – przedsiębiorstwo państwowe zostało zlikwidowane i nie istnieje, zachodzi podstawa do ujawnienia jako reprezentanta Skarbu Państwa w dziale II tej księgi wieczystej – starosty (prezydenta miasta na prawach powiatu) na podstawie art. 11 ust. 1 w związku z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 782)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 2 grudnia 2015 r., II Ca 487/15, P. Starosta, I. Dobosiewicz, W. Borodziuk)

Zdaniem Sądu drugiej instancji, nie ma konieczności wykazywania dokumentami ewentualnego następstwa prawnego, gdyż od czasu likwidacji ujawnionego w księdze wieczystej przedsiębiorstwa państwowego minęło już prawie 40 lat i brak dowodu, aby jakiś podmiot prawa zgłosił swoje pretensje do reprezentowania Skarbu Państwa w miejsce nieistniejącego przedsiębiorstwa państwowego. Trzeba dodać, że likwidacja nastąpiła jeszcze w czasie obowiązywania art. 128 k.c., stanowiącego zasadę jednolitej własności państwowej, która przewidywała, że własność państwowa przysługuje niepodzielnie Państwu.

Sąd Okręgowy stwierdził co prawda, że w poprzednim stanie prawnym nie istniał w ogóle starosta jako reprezentant Skarbu Państwa, a jednocześnie przedsiębiorstwo państwowe w odniesieniu do nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa wykonywało jedynie zarząd powierzonym mu mieniem państwowym i nie mogło przedstawić w stosunku do Skarbu Państwa jakichkolwiek roszczeń właścicielskich. W konsekwencji wszelkie roszczenia, jakie powstawały ze względu na składniki mienia państwowego pozostające w zarządzie państwowej osoby prawnej, realizowała w imieniu własnym ta osoba, ale ze skutkiem dla Skarbu Państwa (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 1961 r., I CO 20/61, OSN 1962, nr 2, poz. 41, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 1963 r., I CR 336/63,

OSNCP 1964, nr 11, poz. 223, oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 1984 r., III CZP 28/84, OSNCP 1985, nr 1, poz. 11).

Jednakże w obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 11. ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r. poz. 1774 ze zm.), z zastrzeżeniem wyjątków wynikających z przepisów tej ustawy oraz ustaw odrębnych, organem reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gospodarowania nieruchomościami jest starosta wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, a organami reprezentującymi jednostki samorządu terytorialnego są ich organy wykonawcze. Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości, że z tego przepisu wynika domniemanie reprezentacji Skarbu Państwa przez starostę, potwierdzone jeszcze w art. 23 ust. 1 ustawy, stwierdzającym, że zasobem nieruchomości Skarbu Państwa gospodarują (z zastrzeżeniami) starostowie wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej.

Sąd drugiej instancji wskazał także, że zgodnie z art. 57 ust. 5 u.g.n. nieruchomości stanowiące własność Skarbu Państwa (jednostki samorządu terytorialnego), w stosunku do których trwały zarząd wygasł na skutek likwidacji jednostki organizacyjnej, organ nadzorujący przekazuje protokolarnie do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa (jednostki samorządu terytorialnego). Jednak, zdaniem Sądu, przepis ten nie odnosi się do przedsiębiorstwa państwowego w rozpoznawanej sprawie.

M.M.

*

III CZP 110/15

„Czy po skierowaniu sprawy do postępowania upominawczego wobec braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym sąd wzywa stronę powodową, w trybie art. 130 § 1 k.p.c., do uiszczenia pozostałej 3/4 opłaty od pozwu pod rygorem jego zwrotu albo prowadzi sprawę bez wstrzymania biegu postępowania, a o obowiązku uiszczenia tej opłaty orzeka, stosownie do art. 130³ § 2 k.p.c., w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 listopada 2015 r., V ACz 1035/15, Z. Kołaczyk, W. Namirska, K. Żymelka)

Sąd drugiej instancji wskazał, że w orzecznictwie pojawiły się dwa poglądy. W uzasadnieniu uchwały z dnia 12 lutego 2009 r., III CZP 143/08 (OSNC 2009, nr 12, poz. 164) Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że powierzony przewodniczącemu w art. 486 k.p.c. obowiązek nadania dalszego biegu sprawie, w której nie wydano nakazu zapłaty, mieści w sobie konieczność sprawdzenia, czy pozew jest prawidłowo opłacony, gdyż zgodnie z art. 130 § 1 k.p.c., pismo procesowe nie może otrzymać właściwego biegu, jeżeli nie uiszczono od niego prawidłowej opłaty. Ulga w postaci obniżonej opłaty sądowej w postępowaniu nakazowym przestaje obowiązywać z chwilą stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, co skutkuje tym, że przewodniczący w wypadku stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym wzywa powoda do uzupełnienia brakującej opłaty i dopiero po prawidłowym opłaceniu pozwu kieruje sprawę na rozprawę albo posiedzenie niejawnie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, za tym stanowiskiem przemawia charakter postępowania nakazowego, tj. jego samodzielność i korzyści dla powoda, wynikające z faktu rozpoznania jego roszczenia w tym postępowaniu. Jednakże istnieje niebezpieczeństwo wykorzystywania postępowania nakazowego, mimo braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, w celu uniknięcia konieczności uiszczenia pełnej opłaty od pozwu.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 503/11 (nie publ.) Sąd Najwyższy wskazał natomiast, że podstawę wezwania powoda do uzupełnienia częściowego braku fiskalnego pozwu, w razie stwierdzenia braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, powinien stanowić art. 130³ § 2 k.p.c., który nakazuje stosowanie trybu w nim opisanego także wtedy, gdy obowiązek uiszczenia opłaty uzupełniającej powstaje „z innych przyczyn niż wymienione w art. 130³ § 2 k.p.c.”, czyli także przy stwierdzeniu braku podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

Za zastosowaniem art. 130³ § 2 k.p.c. przemawia, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nadanie sprawie biegu po opłaceniu pozwu zawierającego wniosek o jego rozpoznanie w postępowaniu nakazowym, gdyż następuje merytoryczna ocena istnienia podstaw do wydania nakazu zapłaty. Wskazaną sytuację reguluje art. 486 § 1 k.p.c., z którego wy-

nika, że w razie braku podstaw do wydania nakazu zapłaty przewodniczący wyznacza rozprawę, chyba że sprawa może być rozpoznana na posiedzeniu niejawnym. W razie odmowy wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, zgodnie z art. 486 § 1 k.p.c., obowiązek uiszczenia opłaty w toku postępowania reguluje art. 130³ k.p.c., którego § 1 nie dotyczy przedmiotowej kwestii, zatem sąd powinien zastosować art. 130³ § 2 k.p.c., w którym mowa o obowiązku uiszczenia opłaty z innych przyczyn niż wymienione w art. 130³ § 1 k.p.c. Tą inną przyczynę stanowi przekazanie sprawy z postępowania nakazowego do upominawczego.

M.M.

*

III CZP 111/15

„Czy dopuszczalna jest skarga od wyroku Krajowej Izby Odwoławczej w zakresie zarzutów oddalonych wyłącznie w uzasadnieniu wyroku Krajowej Izby Odwoławczej przy jednoczesnym braku takiego rozstrzygnięcia w sentencji wyroku Krajowej Izby Odwoławczej?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 1 grudnia 2015 r., XXIII Ga 1500/15, B. Wadowski, A. Sobieszański, A. Łazarska)

Sąd Okręgowy wskazał na potrzebę ujednoczenia praktyki orzeczniczej Krajowej Izby Odwoławczej, która czasami odnosi się do wszystkich zarzutów w sentencji swojego orzeczenia, a innym razem do części zarzutów odnosi się jedynie w uzasadnieniu orzeczenia. Problem ten dotyczy także sądów odwoławczych, które raz odrzucają skargi ze względu braku substratu zaskarżenia lub interesu prawnego (*gravamen*), a innym razem rozpoznają merytorycznie skargi wniesione od rozstrzygnięcia Krajowej Izby Odwoławczej zawartego w uzasadnieniu orzeczenia.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, możliwe są trzy interpretacje wyroku Krajowej Izby Odwoławczej.

Pierwsza nakazuje przyjąć, że Krajowa Izba Odwoławcza nie orzekła o całości żądania i wobec tego skarga powinna być odrzucona z powodu braku substratu zaskarżenia. Sąd Okręgowy podkreślił jednak, że

Izba oddaliła wniosek skarżącego o uzupełnienie wyroku, argumentując m.in., że zgodnie z art. 192 ust. 2 Pr.z.p. wyrok wydawany przez Izbę może być dwójakiego rodzaju – uwzględniający odwołanie lub je oddalający. Krajowa Izba Odwoławcza wskazała, że z Prawa zamówień publicznych nie wynika instytucja częściowego uwzględnienia odwołania z jednoczesnym oddaleniem go w pozostałej części.

Druga interpretacja jest oparta na uznaniu, że Krajowa Izba Odwoławcza uwzględniła odwołanie w całości w zakresie wszystkich zarzutów odwołującego i w związku z tym skarżący nie ma interesu prawnego w zaskarżeniu orzeczenia, co także skutkuje odrzuceniem skargi. Tu Sąd drugiej instancji wskazał, że obiektywnie wyrok Krajowej Izby Odwoławczej w tak przedstawionej sytuacji jest częściowo niekorzystny dla skarżącego. Rzeczywiście, Krajowa Izba Odwoławcza uwzględniła odwołanie jedynie tylko co do części wniesionych przez skarżącego zarzutów. Częściowe uwzględnienie skargi wynika z treści sentencji, wskazującej, jakie czynności dokonane przez zamawiającego z naruszeniem przepisów ustawy należy powtórzyć.

Trzecia interpretacja wskazuje, że Krajowa Izba Odwoławcza orzekła o całości żądania, częściowo uwzględniając odwołanie w treści sentencji, a częściowo oddalając je w treści uzasadnienia wyroku.

M.M.

*

III CZP 112/15

„Czy w sprawie o rozwiązanie związku małżeńskiego przez rozwód, przy stosowaniu przez sąd polski, jako prawa właściwego prawa obcego, które nie przewiduje orzekania o winie w rozkładzie pożycia stron, należy na mocy art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 80, poz. 432 ze zm.) uwzględnić przepis art. 57 § 1 k.r.o., jako przepis, który stosuje się bez względu na to, jakim prawu oceniany stosunek prawny (stosunek małżeństwa) podlega?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 grudnia 2015 r., VI ACa 1780/14, M. Kuracka, I. Piotrowska, G. Kramarska)

Sąd Apelacyjny stwierdził, że w sprawie ma zastosowanie prawo norweskie, które nie przewiduje instytucji winy w rozkładzie pożycia (ustawa z dnia 4 lipca 1991 r. nr 47 o zawieraniu związków małżeńskich), natomiast o roszczeniach alimentacyjnych, zgodnie z art. 3 protokołu o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych z dnia 23 listopada 2007 r. (Dz.U. UE L 331 z dnia 16 grudnia 2009 r.), sąd orzeka, stosując prawo państwa, w którym wierzyciel ma miejsce zwykłego pobytu. Oznacza to zastosowanie do roszczeń alimentacyjnych prawa polskiego, które wiąże przesłanki dochodzenia alimentów od współmałżonka z orzeczeniem o winie (art. 60 § 1 i 2 k.r.o.). W przypadku rozwodu bez ustalania winy, zastosowanie ma art. 60 § 1 k.r.o., co oznacza przede wszystkim wykazanie niedostatku oraz inny zakres obowiązku alimentacyjnego niż w przewidziany w art. 60 § 2 k.r.o.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że ze względu na doniosłe skutki dla aktualnej i przyszłej sytuacji materialnej strony – pomimo zastosowania prawa norweskiego – należałoby uwzględnić jako bezwzględnie obowiązujący art. 57 § 1 k.r.o. Wtedy powódka mogłaby teoretycznie ubiegać się o alimenty na podstawie art. 60 § 2 k.r.o., przy założeniu, że wykaże okoliczności uzasadniające przyjęcie wyłącznej winy pozwanego w rozkładzie pożycia.

Przeciwko interpretacji zakładającej zastosowanie art. 57 § 1 k.r.o., zdaniem Sądu Apelacyjnego, przemawia bezpośrednio treść norweskiej ustawy o zawieraniu związków małżeńskich.

M.M.

*

III CZP 113/15

„1. Czy jest dopuszczalne podjęcie i prowadzenie postępowania, zawieszono na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c., w części odnoszącej się do powództwa o zasądzenie należności z tytułu odsetek ustawowych od wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości, za okres po ogłoszeniu upadłości, w sytuacji, kiedy w toczącym się i niezakończonym postępowaniu upadłościowym wierzytelność została umieszczona na liście wierzytelności?

2. Czy w stosunku do samego dłużnika bieżą odsetki ustawowe za opóźnienie od wierzytelności, podlegających zaspokojeniu z masy upadłości, w okresie od daty ogłoszenia upadłości?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 16 grudnia 2015 r., VI Ga 114/15, M. Lubelska, M. Ciszewski, B. Krzemianowska)

Uzasadnienie podjęcia przez Sąd pierwszej instancji postępowania w sprawie z udziałem upadłego stanowił pogląd, że dochodzone od wierzytelności odsetki za okres po ogłoszeniu upadłości w istocie nie dotyczą masy upadłości, gdyż według art. 92 Pr.u.n. z masy upadłości mogą być zaspokojone jedynie odsetki należne od upadłego za okres do dnia ogłoszenia upadłości. Wynika stąd *a contrario*, że odsetki należne po dniu ogłoszenia upadłości mogą być zaspokojone jedynie z tego majątku dłużnika, który nie wchodzi w skład masy upadłości, a w konsekwencji nie ma przeszkód do ich dochodzenia bezpośrednio od upadłego, co uzasadniało podjęcie postępowania z jego udziałem i wydanie wyroku.

Sąd Okręgowy uznał to stanowisko za wątpliwe, gdyż zostało oparte tylko na brzmieniu art. 92 Pr.u.n. i podał w wątpliwość zasadność zawieszenia postępowania na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c., już w dniu ogłoszenia upadłości. Skoro odsetki za okres po ogłoszeniu upadłości nie wchodzi w skład masy upadłości, to brak podstaw do zawieszenia postępowania w tym zakresie. Takie jednak stanowisko, w ocenie Sądu drugiej instancji, nie jest uzasadnione z dwóch powodów.

Po pierwsze, pozostaje w sprzeczności z art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c., który nie przewiduje częściowego zawieszenia postępowania, a nawet nie ogranicza tej decyzji wyłącznie do przypadków dochodzenia wierzytelności, lecz za przyczynę zawieszenia czyni stan, kiedy postępowanie dotyczy masy upadłości. Skoro zatem w sprawie o wierzytelność powód dochodzi jej z odsetkami, to również dochodzenie odsetek za okres po ogłoszeniu upadłości dotyczy masy upadłości, ustalenie bowiem istnienia i wymagalności samej wierzytelności w każdym przypadku stanowi warunek uznania zasadności należności odsetkowej.

Po drugie, dopuszczenie możliwości dochodzenia od upadłego w postępowaniu cywilnym odsetek za okres po ogłoszeniu upadłości, prowadziłoby do dwutorowości orzekania w tym samym przedmiocie, co podważa sens regulacji art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c.

Odnosząc się do drugiego zagadnienia, Sąd Okręgowy wskazał na jednolite poglądy doktryny, oparte na interpretacji art. 92 Pr.u.n., że skoro zakaz naliczania odsetek dotyczy tylko masy upadłości, to należy przyjmować, iż po ogłoszeniu upadłości odsetki nadal będą biec przeciwko upadłemu i mogą być od niego dochodzone. Takie stanowisko na tle interpretacji art. 33 § 1 Pr.upadł. z 1934 r. zostało zajęte w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1992 r., III CZP 23/92 (OSNCP 1992, nr 9, poz. 164).

Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że obciążenie pozwanego odsetkami za okres po ogłoszeniu jego upadłości i umożliwienie powodowi przymusowego egzekwowania tych odsetek w czasie trwania postępowania upadłościowego, nie daje się pogodzić z wynikającym z ustawy celem postępowania upadłościowego. Jeżeli cały majątek pozwanego w chwili ogłoszenia upadłości majątek oraz nabyty po ogłoszeniu upadłości wchodzi w skład masy upadłości, to dopóki trwa postępowanie upadłościowe, dopóty pozwany nie ma prawnej możliwości zaspokojenia powoda, nie istnieje bowiem jego majątek niewchodzący w skład masy upadłości.

Okoliczności te, w ocenie Sądu Okręgowego, mogą uzasadniać wątpliwości, czy rzeczywiście po ogłoszeniu upadłości, w stosunku do samego dłużnika, powstaje roszczenie z tytułu odsetek ustawowych za opóźnienie od wierzytelności podlegających zaspokojeniu z masy upadłości, za okres po jej ogłoszeniu. Sąd przyznał, że brzmienie art. 92 ust. 1 Pr.u.n., zgodnie z którym z masy upadłości mogą być zaspokajane jedynie należne od upadłego odsetki od wierzytelności za okres do dnia ogłoszenia upadłości, przemawia raczej za uznaniem dopuszczenia możliwości narastania odsetek za opóźnienie od wierzytelności, podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości, również za okres po jej ogłoszeniu.

M.M.

*

III CZP 114/15

„Czy właścicielowi nieruchomości (użytkownikowi wieczystemu, posiadaczowi prawa rzeczowego ograniczonego), który wystąpił z roszczeniami w 2-letnim terminie zawitym z art. 129 ust. 4 ustawy

z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1232) od dnia wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 76/11 z dnia 20 czerwca 2011 r. (Dz.U. Woj.Maz. z 2011 r. Nr 128, poz. 4088):

1. przysługuje prawo do żądania odszkodowania za poniesioną szkodę w związku z ograniczeniami w korzystaniu z nieruchomości posadowionej w granicach Obszaru Ograniczonego Użytkowania dla Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina, bez konieczności porównywania zakresu ograniczeń wprowadzonych ww. uchwałą Sejmiku a ograniczeń wprowadzonych rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego Nr 50 z dnia 7 sierpnia 2007 r. (Dz.U. Woj. Maz. z 2007 r. Nr 156, poz. 4276), w związku z którym to aktem prawa miejscowego nie wystąpił z roszczeniami w terminie z art. 129 ust. 4 Pr.o.ś.?

2. czy też przysługuje mu wyłącznie prawo do żądania odszkodowania stanowiącego ewentualnie dalszą (inną) szkodę przy uwzględnieniu obowiązujących ograniczeń wprowadzonych rozporządzeniem Wojewody Mazowieckiego Nr 50 z dnia 7 sierpnia 2007 r.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 23 listopada 2015 r., XXIII Ga 1776/14, W. Piber, B. Wadowski, A. Dziekańska)

Sąd Okręgowy przypomniał uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2015 r., III CZP 34/15 (Izba Cywilna 2015, nr 7–8, s. 5), w której rozstrzygnięto, że rozporządzenie Wojewody Mazowieckiego nr 50 z dnia 7 sierpnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie (Dz.U. Woj. Maz. z 2007 r. Nr 156, poz. 4276) nie utraciło mocy z dniem 15 listopada 2008 r. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.), lecz z dniem wejścia w życie uchwały nr 76/11 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

Sąd drugiej instancji wskazał jednak, że w sprawie nadal istnieją niewyjaśnione wątpliwości prawne dotyczące powstania nowego aktu prawnego, a przede wszystkim utworzenie mocą tego aktu prawa miejscowego (uchwała nr 76/11), nowego Obszaru Ograniczonego Użytkowania i powstania nowego terminu zawitego, wskazanego w art. 129 ust. 4 Pr.o.ś.

Sąd Okręgowy powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 21 sierpnia 2013 r., II CSK 578/12, OSNC 2014, nr 4, poz. 47), w którym odniesiono się do nowelizacji tego samego aktu prawnego, tj. rozporządzenia Wojewody, wskazując na odmienną sytuację faktyczną w stosunku do sytuacji, w której mamy do czynienia z obowiązaniem innego aktu prawnego. Analogiczne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 czerwca 2015 r., II CSK 570/14 (nie publ.), mocą którego uznał możliwość doznania szkody przez właściciela nieruchomości, jeżeli akt prawa miejscowego wprowadza nowe lub zwiększa dotychczasowe ograniczenia co do sposobu korzystania z nieruchomości lub przedłuża na kolejny okres ograniczenia wprowadzone wcześniej na czas oznaczony.

Sąd Okręgowy odróżnił sytuację, w której kolejne rozporządzenie Wojewody było aktem wyłącznie zmieniającym rozporządzenie w sprawie utworzenia Obszaru Ograniczonego Użytkowania. Domniemywał też, że diametralnie inna byłaby ocena prawna Sądu Najwyższego (w kontekście terminu zawitego zawartego w art. 129 Pr.o.ś.), gdy akt prawny traci moc i zastępuje go inny akt prawny, który powołuje nowy, całkowicie odrębny od wcześniej istniejącego Obszar Ograniczonego Użytkowania.

W dalszych rozważaniach Sąd drugiej instancji stwierdził, że nie każde nowe rozporządzenie lub nowy akt prawa miejscowego wprowadza nowe ograniczenia. Kolejny akt prawny może albo Obszar Ograniczonego Użytkowania modyfikować (jak to było w stanach faktycznych będących przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego), albo tworzyć nowy, tak jak w niniejszej sprawie.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Nie można żądać ustalenia nieistnienia małżeństwa (art. 2 k.r.o.) z powołaniem się na niezłożenie oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński z powodu pozostawania w stanie wyłączającym świadome wyrażenie woli (art. 15¹ § 1 pkt 1 k.r.o.).

(wyrok z dnia 22 lutego 2012 r., IV CSK 240/11, K. Strzelczyk, L. Gromska-Szuster, B. Mysza, OSNC 2012, nr 9, poz. 106; BSN 2012, nr 4, s. 9; MoP 2012, nr 21, s. 1147; Rej. 2012, nr 5, s. 171; Rej. 2012, nr 9, s. 177)

Glosa

Magdaleny Rzewuskiej, Studia Prawnoustrojowe 2015, nr 28, s. 391

Glosa ma charakter aprobujący.

Zdaniem glosatorki, rozstrzygnięcie w pełni zasługuje na aprobatę, nasuwają się jednak wątpliwości co do właściwego wypełnienia przez zastępcę kierownika urzędu stanu cywilnego obowiązków związanych z udzieleniem związku małżeńskiego.

W ocenie glosatorki, w stanie faktycznym sprawy zastępca kierownika powinien skonsultować z lekarzem stan zdrowia powoda, a przede wszystkim stan jego świadomości. Przemawiają za tym okoliczności, w których oświadczenie to zostało złożone. Przebywanie na oddziale intensywnej terapii z powodu krwaka płata potylicznego prawej półkuli mózgowej powinno rodzić uzasadnione wątpliwości co do świadomości podej-

mowanych przez chorego działań. Kierownik powinien czuwać nad tym, by małżeństwo przed nim zawarte było niewadliwe i prawnie skuteczne.

Głosę do wyroku opracowała również M. Łączkowska (MoP 2014, nr 3, s. 159).

S.J.

*

Osoby uprawnione do lokalu socjalnego, o których mowa w art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.), w okresie od wygaśnięcia stosunku najmu do uprawomocnienia się wyroku eksmisyjnego opłacają odszkodowanie według zasad określonych w art. 18 ust. 1 i 2 ustawy.

(uchwała z dnia 6 grudnia 2012 r., III CZP 72/12, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, G. Misiurek, OSNC 2013, nr 6, poz. 71; OSP 2013, nr 11, poz. 109; BSN 2012, nr 12, s. 7; Prok. i Pr. 2013, nr 9, wkładka, s. 37)

Glosa

Magdaleny Olczyk, Państwo i Prawo 2015, nr 9, s. 135

Glosa jest częściowo krytyczna.

Przedmiotem glosowanego orzeczenia jest zagadnienie dotyczące wysokości odszkodowania za zajmowanie lokalu bez tytułu prawnego od dnia wygaśnięcia najmu do dnia prawomocnego orzeczenia sądu w wyroku eksmisyjnym o przysługującym byłym lokatorom prawie do lokalu socjalnego.

Rozstrzygając przedstawione zagadnienie, Sąd Najwyższy wskazał przede wszystkim na charakter prawny odpowiedzialności, o której mowa w art. 18 ust. 1–3 ustawy o ochronie praw lokatorów. Przepisy te, zdaniem Sądu Najwyższego, tworzą podstawę prawną niezależną zarówno od odpowiedzialności kontraktowej (art. 471 k.c.), jak i przepisów regulujących tzw. roszczenia uzupełniające (art. 224 i art. 225 k.c.), na co wskazuje ich treść i usytuowanie w szczególnej – w stosunku do kodeksu cywilnego – ustawie.

Zdaniem autorki glosy, motywy uzasadnienia przedstawione przez Sąd Najwyższy na rzecz stanowiska o określeniu stawki czynszowej na pułapie wskazanym w art. 18 ust. 2 ustawy, w okresie od wygaśnięcia najmu do dnia uprawomocnienia się wyroku orzekającego prawo do lokalu socjalnego, nie przekonują. Podstawowym argumentem do uznania, że były najemca od momentu wygaśnięcia najmu do czasu orzeczenia przez sąd w wyroku eksmisyjnym o prawie do lokalu socjalnego powinien płacić dotychczasową wysokość czynszu za lokal zajmowany bez tytułu prawnego, jest zatem charakter tego orzeczenia, któremu Sąd Najwyższy w głosowanej uchwale prawie w ogóle nie poświęcił uwagi.

Dodatkowo, Sąd Najwyższy skoncentrował się na charakterze odpowiedzialności za zajmowanie lokalu bez tytułu prawnego, a także wzajemnym stosunku ust. 1–3 art. 18 ustawy. Tymczasem, zdaniem autorki, to nie charakter prawny tej odpowiedzialności jest decydujący, lecz ocena, czy sąd stwierdza jedynie prawo do lokalu socjalnego czy też prawo to kreuje.

Głosę aprobującą opracował B. Rakoczy (OSP 2013, nr 11, poz. 109), natomiast krytyczną P. Kędzierski (MoP 2013, nr 17, s. 940).

M.W.

*

1. Uchwała o połączeniu spółek nie może zostać uchylona, gdy minie sześć miesięcy od wpisu połączenia do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym.

2. Skoro art. 509 § 3 k.s.h. wyraźnie stanowi, że uchwała walnego zgromadzenia w sprawie połączenia spółek nie podlega zaskarżeniu ze względu na zastrzeżenia dotyczące wyłącznie stosunku wymiany akcji, tym samym wykluczone jest podważanie takiej uchwały tylko z tego względu, że naruszono przepisy proceduralne, które miały służyć ustaleniu, czy parytet wymiany jest prawidłowy.

3. Przepis art. 509 § 3 k.s.h. zawiera ważną wskazówkę dla wykładni przepisów o połączeniu. Jeżeli uchwała o połączeniu jest sprzeczna z przepisami, które mają zapewnić tylko prawidłowe ustalenie parytetu wymiany akcji, ustawodawca wyraźnie chroni

interes spółki przejmującej i ewentualny ogólniejszy interes społeczny. Opowiada się za utrzymaniem uchwały o połączeniu, nawet jeżeli jest ona sprzeczna z przepisami zabezpieczającymi prawidłowy parytet wymiany akcji. Nie pozbawia to jednak ochrony uzasadnionych interesów akcjonariuszy, gdyż wyraźnie ustawodawca potwierdza, że mogą oni dochodzić odszkodowania na zasadach ogólnych.

(wyrok z dnia 7 grudnia 2012 r., II CSK 77/12, B. Myszka, J. Frąckowiak, M. Romańska, OSP 2013, nr 10, poz. 96; Glosa 2013, nr 2, s. 13)

Glosa

Grzegorza Pobożniaka, Glosa 2015, nr 4, s. 51

Glosa jest krytyczna.

Glosator odniósł się do problematyki stosowania art. 509 § 3 k.s.h. w kontekście znaczenia zakazu opierania powództwa o ustalenie nieważności uchwały połączeniowej lub uchylenie na zarzutach dotyczących parytetu wymiany udziałów lub akcji. Glosator poddał krytyce dokonane przez Sąd Najwyższy w komentowanym rozstrzygnięciu określenie znaczenia i zakresu zastosowania tego przepisu. Stwierdził, że Sąd Najwyższy uznał, iż do kwestionowania parytetu wymiany dochodzi również wtedy, gdy powód powołuje się na wadliwości proceduralne poprzedzające podjęcie uchwały połączeniowej, jeżeli chodzi o naruszenie przepisów, które mają zapewnić prawidłowe ustalenie parytetu wymiany akcji. W ocenie Sądu Najwyższego, takie naruszenie powinno być – w drodze pozajęzykowej wykładni art. 509 § 3 k.s.h. – objęte zakazem kwestionowania połączenia na podstawie parytetu wymiany.

Zdaniem glosatora, nie można, jak stwierdził Sąd Najwyższy, z jednej strony upatrywać w określonych przepisach proceduralnych gwarancji prawidłowego ukształtowania parytetu wymiany udziałów (taki gwarancyjny charakter ma, co przyznał glosator, wymaganie ujawnienia wartości łączących się spółek w planie połączenia, a także obowiązki informacyjne wynikające z art. 505 § 3 k.s.h.), a jednocześnie uznawać, że ich naruszenie nie może stanowić podstawy zaskarżenia uchwały połączeniowej. Glosator stwierdził, że nie jest właściwe – przyjęte przez Sąd Najwyższy – rozwiązanie, polegające na nadawaniu wyjątkowemu

przepisowi art. 509 § 3 k.s.h. znaczenia ogólnej wskazówki interpretacyjnej, czy też poszerzanie zakresu jego zastosowania w drodze wykładni funkcjonalnej.

Konkludując glosator przyjął, że zarówno funkcja gwarancyjna przepisów regulujących procedurę połączeniową, jak i ich rola polegająca na przygotowaniu zgromadzenia wspólników lub walnego zgromadzenia akcjonariuszy, na którym ma dojść do podjęcia uchwały połączeniowej, przemawiają za wnioskiem, iż ich naruszenie powinno stanowić podstawę do zaskarżenia uchwały połączeniowej.

Kolejne kwestie podniesione przez glosatora w związku z analizą komentowanego rozstrzygnięcia dotyczyły tego, czy naruszenie przepisów kodeksu spółek handlowych zaistniałe w toku procedury połączeniowej, poprzedzające podjęcie uchwały połączeniowej, może stanowić podstawę do zakwestionowania uchwały połączeniowej oraz czy ograniczenie czasowe określone w art. 497 § 2 k.s.h., zakazujące uchylecia połączenia po upływie sześciu miesięcy od dnia jego zarejestrowania, należy odnosić tylko do kompetencji sądu rejestrowego działającego z urzędu, czy też powinno być ono rozumiane jako obejmujące również zakaz stwierdzenia nieważności lub uchylecia uchwały połączeniowej po tym terminie.

Glosator stwierdził, że Sąd Najwyższy wadliwie zastosował art. 497 § 2 w związku z art. 21 k.s.h. do oceny skutków stwierdzenia nieważności lub uchylecia uchwały połączeniowej. Jego zdaniem, znaczenie tych przepisów jest zupełnie inne, a regulacje zawarte w wymienionych przepisach oraz w art. 510 § 1 k.s.h. są od siebie niezależne. W konsekwencji nie ma podstaw normatywnych do tego, aby stosowanie art. 510 § 1 k.s.h. ograniczać terminem zawitym przewidzianym w art. 497 § 2 k.s.h.

Ze względu na odmienny charakter i funkcję art. 497 § 2 i art. 510 § 1 k.s.h. nie można również terminu przewidzianego w art. 497 § 2 k.s.h. odnosić do instytucji unormowanej w art. 510 § 1 k.s.h. na zasadzie wnioskowania *a maiori ad minus*.

Ponadto glosator podniósł, że stanowisko Sądu Najwyższego jest wątpliwe w innym jeszcze kontekście. Stwierdził, że jeżeli zastosowanie art. 510 § 1 k.s.h. mogło nastąpić jedynie w terminie sześciu miesięcy od dnia połączenia, to i tak samo nie dawałoby podstawy do oddalenia

powództwa o stwierdzenie nieważności lub uchylenie uchwały połączeniowej po upływie tego terminu. Wyrok taki mógłby być wydany, a jedynie nie mógłby stanowić podstawy wykreślenia połączenia z Krajowego Rejestru Sądowego.

Aprobującą glosę do analizowanego rozstrzygnięcia zaprezentował A. Koch (OSP 2013, nr 10, poz. 96), natomiast krytyczną K. Oplustil (Glosa 2014, nr 3, s. 44).

P.G.

*

Nabywca przedsiębiorstwa podatnika, po zapłaceniu jego należności podatkowych nie nabywa na podstawie art. 405 k.c. roszczenia w stosunku do małżonka tego podatnika, jeżeli wobec niego nie wydano decyzji podatkowej o jego solidarnej odpowiedzialności z podatnikiem (art. 111 § 1 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.).

(wyrok z dnia 7 marca 2013 r., IV CSK 442/12, K. Strzelczyk, M. Bączyk, M. Kocon, OSNC 2013, nr 11, poz. 129; BSN 2013, nr 6, s. 9; MoP 2013, nr 23, s. 1265; NPN 2013, nr 3, s. 132; Rej. 2013, nr 11, s. 179)

Glosa

Ewy Prejs, Glosa 2015, nr 4, s. 106

Glosa jest częściowo aprobująca.

Komentowany wyrok Sądu Najwyższego dotyczy odpowiedzialności cywilnoprawnej małżonka podatnika za zobowiązania podatkowe powstałe w trakcie trwania związku małżeńskiego, w którym panował ustrój małżeńskiej wspólności ustawowej, oraz wpływu na zakres tej odpowiedzialności faktu zapłaty podatku obciążającego podatnika przez osobę trzecią w rozumieniu przepisów prawa podatkowego.

Glosatorka podzieliła pogląd Sądu Najwyższego, że zapłata należności podatkowych obciążających pozwanego przez inny podmiot pociągnięty do odpowiedzialności nie prowadzi do „zmniejszenia również pasywów u pozwanej, a tym samym – bezpodstawnego wzbogacenia”. Zapłata przez osobę trzecią zaległości podatkowych podatnika nie pro-

wadzi automatycznie do zmniejszenia pasywów jego małżonka, nawet jeżeli małżonkowie przyjęli ustrój małżeńskiej wspólności ustawowej.

Następnie glosatorka podjęła się – na podstawie komentowanego orzeczenia – analizy art. 26 i 29 Ordynacji podatkowej. Zgodnie z art. 26, podatnik odpowiada całym swoim majątkiem za wynikające z zobowiązań podatkowych podatki, w myśl zaś art. 29 § 1 w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim odpowiedzialność ta obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i jego małżonka. Skutki prawne ograniczenia, zniesienia, wyłączenia lub ustania wspólności majątkowej nie odnoszą się do zobowiązań powstałych przed dniem dokonania tych czynności. W świetle powołanych przepisów małżonek podatnika – co zdaniem glosatorki uszło uwagi Sądu Najwyższego – nie jest w ogóle stroną stosunku podatkowoprawnego zawiązanego z wierzycielem podatkowym, a tym bardziej nie jest on dłużnikiem podatkowym w tym stosunku. Zobowiązanie podatkowe podatnika jest jego obowiązkiem o charakterze osobistym. Bez wpływu na osobisty charakter tego obowiązku pozostaje to, że w świetle art. 26 ustawy może on być realizowany z całego majątku podatnika, który w przypadku podatników pozostających w związku małżeńskim w świetle art. 29 § 1 obejmuje – co do zasady – zarówno majątek odrębny podatnika, jak i majątek wspólny podatnika i jego małżonka.

Te reguły realizacji zobowiązań podatkowych nie czynią, jak stwierdził glosator, małżonka podatnika dłużnikiem podatkowym. Jego pozycja prawna bliższa jest sytuacji podmiotu pociągniętego do odpowiedzialności rzeczowej ukształtowanej bez związku z długiem, który odpowiada jedynie określoną rzeczą lub wyodrębnioną masą majątkową. Gdy wierzyciel podatkowy skieruje egzekucję obowiązków podatkowych podatnika do majątku wspólnego, jego małżonek jest zobowiązany tę egzekucję znosić. Zakres odpowiedzialności małżonka podatnika został, jak podkreśliła glosatorka, ukształtowany przy uwzględnieniu reguł właściwych dla modelu odpowiedzialności za cudzy dług. Zapłata przez osobę trzecią zaległości podatkowej podatnika nie prowadzi zatem do powstania stanu bezpodstawnego wzbogacenia jego małżonka, nie zaoszczędził on bowiem wydatku, do którego poniesienia byłby zobowiązany.

Glosatorka stwierdziła także, wbrew pogładowi wyrażonemu przez Sąd Najwyższy, że zapłata zaległości podatkowej spoczywającej na

podatniku przez osobę trzecią, będącą nabywcą majątku podatnika, nie prowadzi do stanu wzbogacenia innej osoby trzeciej, lecz co najwyżej do stanu bezpodstawnego wzbogacenia podatnika. Wynika to z samej istoty odpowiedzialności osób trzecich, które ponoszą odpowiedzialność za cudzy dług.

W podsumowaniu autorka glosy przyznała rację Sądowi Najwyższemu, który przyjął, że ani sąd powszechny, ani tym bardziej Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do stosowania przepisów Ordynacji podatkowej i ustalenia odpowiedzialności solidarnej pozwanej jako osoby trzeciej za zaległości podatkowe pozwanego, w świetle bowiem powołanych przepisów uprawnienie to przysługuje wyłącznie organom podatkowym.

P.G.

*

Termin przedawnienia roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.) rozpoczyna bieg od dnia wystąpienia szkody pozostającej w związku przyczynowym z tym zdarzeniem (art. 120 § 1 k.c.).

(uchwała z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 72/13, B. Ustjanicz, D. Dończyk, M. Romańska, OSNC-ZD 2014, nr 2, poz. 40; BSN 2013, nr 11, s. 13; Rej. 2014, nr 1, s. 163; Rej. 2014, nr 6, s. 179)

Glosa

Adama Karczmarka, Radca Prawny, Zeszyty Naukowe 2015, nr 4, s. 159

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

W ocenie autora, stanowisko zaprezentowane w samej tylko tezie glosowanej uchwały zasługuje na aprobatę, jednak nie można zaakceptować stanowiska na temat ustalenia terminu wystąpienia szkody objętej obowiązkiem naprawienia na podstawie w art. 471 k.c., a tym samym wyznaczenia początku biegu terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych *ex contractu*.

Zdaniem glosatora, dopuszczenie możliwości dochodzenia roszczeń na zasadach określonych przez Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale,

tj. przyjmując, że szkoda *ex contractu* może wystąpić w terminie późniejszym od dnia naruszenia zobowiązania, a dzień wystąpienia tej szkody wyznacza zarazem początek biegu terminu przedawnienia roszczenia o jej naprawienie, generowałoby tożsame zagrożenia dla sytuacji prawnej uczestników obrotu, jak jednoznacznie zanegowane przez Sąd Najwyższy wyznaczenie początku biegu terminu przedawnienia *a tempore scientiae*. Uznanie, że szkoda, o której mowa w art. 471 k.c., może być wyrządzona tak w chwili naruszenia kontraktu, jak i kiedykolwiek w przyszłości oznaczałoby, że dłużnik do końca życia pozostawałby w stanie permanentnego zagrożenia pociągnięciem do odpowiedzialności z tytułu zawartej niegdyś umowy.

Glosator stwierdził, że koncepcja ta jest nie do zaakceptowania, gdyż jej przyjęcie skutkowałoby nałożeniem na dłużnika kontraktowego dużo większych ciężarów niż na dłużnika deliktowego.

Głosę aprobującą napisała M. Sieradzka (Lex nr 1391775). Omawianą uchwałę omówili także: M. Grochowski w opracowaniu „Początek biegu przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody *ex contractu*” (MoP 2014, nr 8, s. 423), E. Stawicka w opracowaniu „Czy termin przedawnienia roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (art. 471 k.c.) rozpoczyna bieg od dnia, w którym zobowiązanie miało zostać wykonane, czy też od momentu zaistnienia szkody, czy może – od daty dowiedzenia się wierzyciela o szkodzie” (Pal. 2014, nr 5–6, s. 223) oraz K. Pałka w „Przeglądzie orzecznictwa” (Forum Prawnicze 2014, nr 4, s. 88).

S.J

*

Dopuszczalne jest zawarcie umowy darowizny na wypadek śmierci, jeżeli jej przedmiotem są konkretne rzeczy lub prawa, a umowa nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

(uchwała z dnia 13 grudnia 2013 r., III CZP 79/13, K. Pietrzykowski, D. Dończyk, J. Frąckowiak, OSNC 2014, nr 10, poz. 98; OSP 2014, nr 10, poz. 91; BSN 2013, nr 12, s. 15; Rej. 2014, nr 1, s. 162; NPN 2013, nr 4, s. 99)

Glosa

Iwony Mazurkiewicz, *Palestra* 2015, nr 11-12, s. 146

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorka przybliżyła podobieństwa i różnice między czynnością *mortis causa* a darowizną *mortis causa*. Zanegowała następnie dopuszczalność zawierania umów darowizny *mortis causa*. Stwierdziła, że choć brzmienie art. 1047 i 941 k.c. nie stanowi przeszkody do zawierania takich umów, przeciwko ich dopuszczalności przemawia art. 5 k.c. oraz wykładnia funkcjonalna prawa spadkowego, w tym przepisy o zachowku. Zauważyła, że spadkodawca mógłby w drodze darowizn na wypadek śmierci rozdysponować cały majątek, pozbawiając tym samym osoby uprawnione do zachowku możliwości jego uzyskania.

Uchwała była także przedmiotem glos: G. Wolaka (Rej. 2014, nr 7, s. 117), T. Justyńskiego (OSP 2014, nr 10, poz. 91), J. Masiubańskiego (Rej. 2014, nr 12, s. 115) i P. Księżaka (PiP 2015, nr 10, s. 123). Omówił ją także M. Stanik w „Przeglądzie orzecznictwa” (Forum Prawnicze 2014, nr 1, s. 101).

M.P.

*

teza oficjalna

1. W razie indosu powierniczego w celu inkasa, służącego wyłącznie interesom indosanta, art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282) nie wyłącza możliwości podnoszenia przez dłużnika wekslowego wobec indosariusza zarzutów przysługujących mu przeciwko indosantowi.

2. Treścią upoważnienia do uzupełnienia otrzymanego weksla *in blanco* jest objęte jedynie uzupełnienie weksla przed upływem terminu przedawnienia roszczenia podlegającego zabezpieczeniu.

teza opublikowana w „Palestrze”

W razie indosu powierniczego w celu inkasa, służącego wyłącznie interesom indosanta, art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia

1936 r. – Prawo wekslowe (Dz.U. Nr 37, poz. 282) nie wyłącza możliwości podnoszenia przez dłużnika wekslowego wobec indosatariusza zarzutów przysługujących mu przeciwko indosantowi.

(wyrok z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, B. Myszka, A. Owczarek, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2015, nr 4, poz. 64)

Glosa

Dariusza Michty, Palestra 2015, nr 11-12, s. 143

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator wyjaśnił, że podstawą indosu powierniczego jest poza-wekslowe porozumienie między indosantem a indosatariuszem, mocą którego indosatariusz nie staje się właścicielem weksła, natomiast będzie dochodził praw z weksła w swoim imieniu, lecz na rachunek indosanta. Wyróżnił dwa stosunki: ukryty – między indosantem i indosatariuszem, który podlega prawu cywilnemu, oraz widoczny na wekslu – między indosatariuszem a osobami trzecimi, który podlega prawu wekslowemu. Zgodził się następnie z poglądem ujętym w tezie wyroku, dodając, że ciężar udowodnienia faktu, iż indos ma charakter powierniczny, obciąża dłużnika wekslowego.

Wyrok został uwzględniony przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (M.Pr.Bank. 2015, nr 9, s. 58).

M.P.

*

Ogólne prawo majątkowe do zysku konkretyzuje wierzytelność przysługującą osobie, która w dniu dywidendy (art. 193 § 1 k.s.h.) legitymowała się ze skutkiem wobec spółki (art. 187 § 1 k.s.h.) określoną liczbą udziałów. Wobec powyższego nie ma żadnych uzasadnionych podstaw do przyjęcia, że wraz z nabyciem praw udziałowych w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością przechodzą na nabywcę wszelkie inne wierzytelności przysługujące zbywcy wobec spółki, której udziały były przedmiotem obrotu.

(wyrok z dnia 4 września 2014 r., II CSK 776/13, B. Myszka, A. Owczarek, K. Strzelczyk, nie publ.)

Glosa

Pawła Izdebskiego, *Palestra* 2015, nr 11-12, s. 136

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator zauważył, że wraz ze zbyciem udziału nie przechodzą na nabywcę *ex lege* prawa i obowiązki ściśle związane z osobą zbywcy, a wynikające z ustawy lub umowy spółki. Podniósł, że na nabywcę udziału nie przechodzą również ustawowe obowiązki związane z osobą wspólnika, np. obowiązek wniesienia wkładu. Dodał, że wierzytelność o zwrot wpłat dokonanych na poczet podwyższenia kapitału zakładowego, które nie doszło do skutku, ma charakter ściśle osobisty, lecz może być przedmiotem obrotu. Jako podstawę prawną tej wierzytelności wskazał art. 405 w związku z art. 410 § 2 k.c. Podkreślił, że może być ona zbyta zarówno wraz z udziałem, jak i samodzielnie.

M.P.

*

Członkowie zarządu spółdzielni mogą być odwołani przez walne zgromadzenie na podstawie art. 49 § 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1443) także podczas innego posiedzenia niż to, na którym nie udzielono im absolutorium.

(wyrok z dnia 25 września 2014 r., II CSK 704/13, M. Kocon, Z. Kwaśniewski, B. Trębska, OSNC 2015, nr 9, poz. 105; BSN 2014, nr 11, s. 12; NPN 2014, nr 4, s. 101)

Glosa

Mariusza Tomasza Kłody, *Monitor Prawniczy* 2015, nr 22, s. 1218

Zdaniem autora, na aprobatę zasługuje pogląd Sądu Najwyższego, że członków zarządu spółdzielni odwołuje rada nadzorcza lub walne zgromadzenie, stosownie do postanowień statutu. Przepis art. 49 § 4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r. poz. 1443 – dalej: „Pr.sp.”) stanowi wyjątek od tej za-

sady, dlatego nie powinien być interpretowany rozszerzająco. *De lege lata* zagadnienie organu odwołującego członków zarządu spółdzielni nie podlega ścisłej reglamentacji ustawowej. Uchwałę w tym przedmiocie podejmuje rada nadzorcza lub walne zgromadzenie, stosownie do postanowień statutu. Wykładnia historycznoprawna dowodzi, że polski ustawodawca konsekwentnie utrwała regułę pozaustawowego określania organu upoważnionego do odwoływania członków zarządu spółdzielni. Należy zatem przyjąć, że art. 49 § 4 Pr.sp. stanowi wyjątek od tej reguły.

Uwagi krytyczne sformułowane przez glosatora dotyczą stanowiska Sądu Najwyższego stwierdzającego, że ustawodawca nie przewidział żadnej koincydencji czasowej pomiędzy podjęciem przez walne zgromadzenie decyzji o nieudzieleniu absolutorium członkom zarządu a powzięciem przez ten organ uchwały o ich odwołaniu w trybie art. 49 § 4 Pr.sp. Autor stwierdził, że ustawodawca zrezygnował z obowiązku umieszczenia w porządku obrad punktu dotyczącego odwołania negatywnie ocenionego członka zarządu, ponieważ mieści się w rozstrzygnięciu absolutoryjnym. To, czy stanie się on aktualny zależy natomiast od wyniku głosowania w przedmiocie pokwitowania oraz od woli członków spółdzielni. Stanowisko Sądu Najwyższego legitymuje tymczasem każde walne zgromadzenie niepodjęające uchwały w przedmiocie absolutorium do niezamieszczania w porządku obrad punktu dotyczącego odwołania członków zarządu spółdzielni, którym wcześniej odmówiono skwitowania. Teza taka podważa ugruntowaną w doktrynie oraz orzecznictwie funkcję informacyjną porządku obrad. Zgodnie z jej istotą, porządek ten ma umożliwić każdej osobie uprawnionej do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu podjęcie właściwej decyzji o udziale w posiedzeniu organu. Ponadto wykładnia przyjęta przez Sąd Najwyższy może skutkować naruszeniem uprawnień rady nadzorczej w sytuacji, w której została ona upoważniona w statucie do odwoływania członków zarządu spółdzielni. Walne zgromadzenie jest wprawdzie najwyższym organem spółdzielni, jednak nie powinno ono wkraczać w kompetencje innych organów i w ten sposób ograniczać zakres ich umocowania, zniweczyłoby to sens ich istnienia.

R.N.

Członek organu osoby prawnej w zasadzie może być świadkiem przy sporządzeniu testamentu, w którym została przewidziana dla tej osoby jakakolwiek korzyść. Podobnie w zasadzie może być świadkiem przy sporządzeniu testamentu członek korporacyjnej osoby prawnej, dla której została przewidziana korzyść w testamencie.

(postanowienie z dnia 16 października 2014 r., III CSK 301/13, K. Pietrzykowski, W. Katner, I. Koper, OSP 2015, nr 12, poz. 117)

Glosa

Pawła Księżaka i Katarzyny Duszyńskiej-Misarko, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 12, poz. 117

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorzy zauważyli, że świadkiem może być wyłącznie człowiek działający za siebie, we własnym imieniu, a nie za kogoś, w czyimś imieniu lub na czyjś rachunek. Przypomnieli, że obecność świadków przy sporządzaniu testamentu ma zapewnić, że będzie można odtworzyć rzeczywistą i niezdeformowaną wolę testatora. Stwierdzili, że działanie organów beneficjenta jako świadków w sposób rażąco uchybia wymogowi obiektywizmu. Uznali, że każdy piastun organu osoby prawnej jest wyłączony jako świadek w wypadku, gdy osoba prawna jest beneficjentem. Nie dostrzegli jednocześnie argumentów przemawiających za wyłączeniem z grona świadków pełnomocnika lub prokurenta osoby prawnej uzyskującej korzyść. Odrzucili ponadto pogląd, że świadkiem może być udziałowiec korporacyjnej osoby prawnej. Ocenili przy tym jako dowolne zróżnicowanie przez Sąd Najwyższy sytuacji jedynego lub większościowego wspólnika oraz wspólnika mniejszościowego. Przedstawili również propozycję odrębnego rozwiązania analizowanego zagadnienia w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego i Skarbu Państwa, postulując, by zakazem z art. 957 k.c. objąć piastunów organów władzy wykonawczej samorządu terytorialnego oraz kierowników jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa otrzymujących korzyść.

M.P.

Jeżeli dzieło ma wadę nieistotną, jego oddanie powoduje wymagalność roszczenia o zapłatę wynagrodzenia, przy czym zamawiający może domagać się usunięcia wady w oznaczonym terminie lub obniżenia wynagrodzenia w odpowiednim stosunku.

Odrzucenie raportu oddziaływania nowej inwestycji na środowisko nie powoduje wygaśnięcia całości umowy o dzieło, która polegała na przygotowaniu dokumentacji budowlanej.

(wyrok z dnia 21 stycznia 2015 r., IV CSK 214/14, W. Katner, A. Górski, B. Myszka, OSP 2015, nr 12, poz. 120)

Glosa

Krzysztofa Zagrobelnego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 12, poz. 120

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator przypomniał, że przyjmującemu zamówienie wynagrodzenie należy się z chwilą oddania dzieła, natomiast pojęcie oddania i pojęcie odebrania są różnymi określeniami, mimo że funkcjonalnie dotyczą tego samego zdarzenia. Zauważył, że w oddaniu i odebraniu przedmiotu świadczenia w umowie o dzieło mieści się akceptacja zamawiającego dla tego, co oferuje mu przyjmujący zamówienie. Stwierdził, że na zamawiającym ciąży obowiązek odbioru dzieła wykonanego zgodnie z zamówieniem. Dodał, że obowiązek ten nie powstaje, gdy dzieło ma wady, niezależnie od zasięgu i charakteru tych wad. Wyraził zapatrywanie, że jeżeli przedmiot świadczenia nie spełnia wymagań ustalonych dla oznaczonego dzieła, to wierzyciel musi podjąć decyzję, czy zdecyduje się je przyjąć.

W razie przyjęcia dzieła występuje przypadek nienależytego wykonania zobowiązania, a roszczenie przyjmującego zamówienie o wynagrodzenie staje się wymagalne. W razie odmowy przyjęcia dzieła występuje przypadek niewykonania zobowiązania, a roszczenie o wynagrodzenie nie staje się wymagalne. Stanowisko to uzupełnił konstatacją, że brak współdziałania wierzyciela i odbioru niewadliwego dzieła nie eliminuje stanu zaoferowania przedmiotu świadczenia przez przyjmującego zamówienie. W ocenie autora, w takiej sytuacji zamawiający ma obowiązek zapłacić umówione wynagrodzenie. W konkluzji glosator stwierdził, że intuicyjne spostrzeżenie o tym, aby wadliwość dzieła przekładała się wprost na wy-

sokość wynagrodzenia, nie wytrzymuje rzeczowej krytyki, a jego systemowe konsekwencje są trudne do zaakceptowania.

M.P.

*

Niedopuszczalny jest wpis do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym jednego prokurenta z zastrzeżeniem, że może on działać tylko łącznie z członkiem zarządu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 30 stycznia 2015 r., III CZP 34/14, T. Ereciński, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, B. Myszka, K. Strzelczyk, M. Wysocka, OSNC 2015, nr 7–8, poz. 80; BSN 2015, nr 1, s. 8; OSP 2015, nr 10, poz. 92; Glosa 2015, nr 4, s. 17; MoP 2015, nr 4, s. 172; MPH 2015, nr 1, s. 33)

Glosa

Witolda Jurcewicz, Glosa 2015, nr 4, s. 17

Glosa jest krytyczna.

Analizowana przez komentatora uchwała została podjęta na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, który wniósł o rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni prawa na tle niejednorodnej praktyki sądowej dotyczącej rejestracji jednoosobowej prokury jako tzw. prokury niewłaściwej, tj. umocowującej prokurenta do reprezentacji spółki, z tym jednak zastrzeżeniem, że nie w sposób samodzielny, a jedynie łącznie z członkiem zarządu. Glosator zwrócił uwagę, że Sąd Najwyższy uznał za niedopuszczalną sytuację, w której udziela się jednej osobie prokury, wymagając jednocześnie, aby do skutecznej reprezentacji prokurent taki miał obowiązek współdziałania z jednym z członków zarządu. Glosator pokreślił, że Sąd Najwyższy uznał taki stan rzeczy za niewłaściwy ze względu na sprzeczność z przepisami prawa, a nie z tej przyczyny, że w rachubę wchodzi ewentualne zagrożenia, jakie mogłyby wynikać z tak ukształtowanej prokury. Glosator zwrócił także uwagę, że Sąd Najwyższy, dostrzegając praktyczny walor konstrukcji tzw. prokury niewłaściwej, zaznaczył, iż mogłaby ona zostać wprowadzona do obrotu. Wymagałoby to jednak interwencji ustawodawcy, który w sposób wyraźny dopuściłby taki sposób ukształtowania tej instytucji.

Autor glosy stwierdził, że zastosowanie przyjętej przez Sąd Najwyższy interpretacji w przedmiocie dopuszczalności tzw. prokury łącznej spowoduje istotne komplikacje w praktyce. Będą one, w ocenie glosatora, związane z koniecznością wykreślenia lub konwalidowania udzielonych prokur, które już zostały ujawnione w Krajowym Rejestrze Sądowym. W konkluzjach autor wyraził pogląd, że konstrukcja tzw. prokury łącznej będzie całkowicie dopuszczalna, w efekcie interwencji ustawodawcy lub na podstawie kolejnego orzeczenia Sądu Najwyższego, wprowadzającego korektę do stanowiska przyjętego w interpretowanym przez glosatora rozstrzygnięciu. Glosator podkreślił jednocześnie, że korekta taka nawiązywałaby wprost do poglądu wyrażanego już przez Sąd Najwyższy we wcześniejszych orzeczeniach.

Glosy do uchwały opracowali również B. Kozłowska-Chyła (R.Pr. Zeszyty Naukowe 2015, nr 2, s. 122), A. Karczmarek (R.Pr. Zeszyty Naukowe 2015, nr 3, s. 207) i W. Jurcewicz (Glosa 2015, nr 4, s. 17) oraz A. Opalski i A. W. Wiśniewski (OSP 2015, nr 10, poz. 92). Omówili ją także: M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2015, nr 3–4, s. 173) oraz T. Szczurowski w opracowaniu „Niedopuszczalność prokury łącznej niewłaściwej” (MoP 2015, nr 21, s. 1129).

P.G.

*

Na odszkodowanie za upaństwowione grunty warszawskie mogą mieć wpływ także przedwojenne plany zagospodarowania przestrzennego, które wskazują ówczesne przeznaczenie gruntów i stanowią podstawę oszacowania ich wartości.

(wyrok z dnia 12 marca 2015 r., I CSK 467/14, A. Górski, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, OSP 2015, nr 12, poz. 118; BSN 2015, nr 5, s. 17)

Glosa

Macieja Kalińskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 12, poz. 118

Glosa ma charakter krytyczny.

Za rażące glosator uznał zastosowanie do oceny uszczerbków doznanych wiele lat temu metody obiektywnej, a nie dyferencyjnej. Zauważył,

że nielegalne orzeczenie dekretowe umożliwiło podjęcie działań, które faktycznie unicestwiły roszczenie powodów o przyznanie prawa do gruntu. Opowiedział się za przyjęciem jako miarodajnego dla ustalenia rozmiarów szkody przeznaczenia gruntu aktualnego w chwili orzekania. Nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego o stosowaniu metody dyferencyjnej jedynie dla sytuacji typowych, gdyż stanowisko to podważa pewność prawa i naraża na dowolne oddalanie powództw.

M.P.

prawo cywilne procesowe

Przegrywający sprawę rzecznik konsumentów, który wytaczając powództwo nie działał na rzecz konsumenta, jest zobowiązany do zwrotu kosztów procesu wygrywającemu (art. 98 § 1 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 124/12, A. Owczarek, K. Tyczka-Rote, B. Ustjanicz, OSNC-ZD 2014, nr C, poz. 42)

Glosa

Arkadiusza Sadzy, Glosa 2015, nr 4, s. 62

Glosa, co do zasady, jest krytyczna.

Autor podkreślił, że glosowane postanowienie stanowi pierwszą publikowaną wypowiedź Sądu Najwyższego, w przedmiocie odpowiedzialności rzecznika konsumentów za wynik procesu. W ocenie glosatora, stosowanie art. 106 w związku z art. 63⁴ k.p.c. w razie wytoczenia przez rzecznika konsumentów powództwa na rzecz konkretnego konsumenta może uchodzić za dyskusyjne. Jego zdaniem, jeżeli rzecznik konsumentów jest stroną (w znaczeniu formalnym) wszczętego w interesie konsumenta procesu, to nie można doszukać się uzasadnionych racji, dla których w przypadku nieprzystąpienia konsumenta do postępowania miałyby nie dochodzić do stosowania wobec rzecznika reguły opisanej w art. 98 § 1 k.p.c.

W dalszej kolejności glosator stwierdził, że zasada odpowiedzialności rzecznika konsumentów za wynik procesu powinna być aktualna także wtedy, gdy wszczął proces w interesie konkretnego konsumenta, który następnie nie wstąpił do postępowania, korzysta on bowiem jedynie

z ustawowego zwolnienia od kosztów sądowych (art. 96 ust. 1 u.k.s.c.), nieobejmującego, co oczywiste, kosztów procesu.

P.G.

*

Komornik pobiera opłatę przewidzianą w art. 53a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) od wierzyciela.

(uchwała z dnia 18 października 2013 r., III CZP 57/13, G. Misiurek, M. Romańska, B. Ustjanicz, OSNC 2014, nr 6, poz. 61; BSN 2013, nr 10, s. 7)

Glosa

Pawła Biezuńskiego, Przegląd Sądowy 2015, nr 11-12, s. 169

Glosa ma charakter krytyczny.

Przedmiot glosy stanowi odpowiedź na pytanie, od kogo – wierzyciela czy dłużnika – komornik pobiera drugą część opłaty należnej za odnalezienie majątku dłużnika. Zdaniem glosatora, akceptacja poglądu Sądu Najwyższego prowadziłaby do skutków niedających się pogodzić z systemem pobierania opłat egzekucyjnych i zasadą odpowiedzialności za koszty postępowania egzekucyjnego.

W ocenie autora, opłata za odnalezienie majątku dłużnika stanowi składnik kosztów postępowania egzekucyjnego ściągany razem z egzekwowanym roszczeniem, a zatem obciążający dłużnika, a nie wierzyciela. Komentator sformułował postulat *de lege ferenda* przeniesienia regulacji art. 53a ust. 2 do art. 49 ust. 1 u.k.s.e. przez zwiększenie wysokości opłaty stosunkowej w przypadku skutecznej egzekucji z odnalezionego składnika majątku. Stwierdził, że uregulowanie opłaty za odnalezienie majątku w proponowany sposób zażegnałoby ostatecznie spory o osobę obowiązana do uiszczenia opłaty.

E.S.

*

Upoważnienie aplikanta komorniczego przez komornika sądowego na podstawie art. 30 ust. 2 w związku z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji

(jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) do samodzielnego wykonywania określonych czynności egzekucyjnych nie obejmuje wydania postanowienia o ustaleniu kosztów egzekucji i zakończeniu egzekucji. Takie postanowienie podpisane przez aplikanta komorniczego jest nieistniejące.

(uchwała z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 26/14, K. Pietrzykowski, B. Ustjanicz, K. Strzelczyk, OSNC 2015, nr 3, poz. 33; BSN 2014, nr 6, s. 7)

Glosa

Piotra Sławickiego, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2015, nr 9, s. 33

Glosa ma charakter aprobujący.

Zdaniem autora, Sąd Najwyższy prawidłowo stwierdził brak kompetencji aplikanta komorniczego do wydania postanowienia o ustaleniu kosztów egzekucji i zakończeniu egzekucji, gdyż nie może on wykonywać czynności niebędących czynnościami egzekucyjnymi. Bez znaczenia pozostaje zatem kwestia prawidłowości sporządzenia przez komornika sądowego upoważnienia, skoro aplikant komorniczy nie może wykonywać w ogóle czynności nieegzekucyjnych w ramach postępowania egzekucyjnego.

W ocenie glosatora, nie budzi wątpliwości, że reguły dotyczące orzeczeń nieistniejących mają również zastosowanie do postanowień wydawanych przez komornika jako organ egzekucyjny.

Glosy opracowali także: J. Stępień (PPE 2015, nr 8, s. 43), J. Karpeta (PPE 2015, nr 8, s. 57), A. Marciniak (PS 2015, nr 9, s. 92) oraz A. Durda (PPE 2015, nr 9, s. 49 – *vide* niżej).

S.J.

*

Glosa

Angeliki Durdy, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2015, nr 9, s. 49

Glosa jest częściowo krytyczna.

Zdaniem autorki, Sąd Najwyższy trafnie stwierdził, że ogólne upoważnienie aplikanta przez komornika narusza treść art. 30 ust. 2 u.k.s.e.,

a tym samym nie wywołuje skutków, jak bowiem wskazuje ww. przepis, aplikant komorniczy może być upoważniony do samodzielnego wyko-
niania wyłącznie określonych czynności.

Sprzeciw glosatorki wzbudziły argumenty przedstawione w uza-
sadnieniu uchwały Sądu Najwyższego w zakresie, w jakim przepisy
dotyczące postanowień winny być stosowane wprost do postanowień
komornika sądowego, jak również w zakresie, w jakim Sąd Najwyższy
wskazał, że postanowienie wydane przez komornika sądowego
w sprawie egzekucyjnej o wartości nieprzekraczającej kwoty stano-
wiającej równowartość stukrotnego przeciętnego wynagrodzenia mie-
sięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim, podpisane
przez asesora komorniczego działającego zgodnie z pisemnym zlece-
niem opartym na art. 33 u.k.s.e., nie stanowi dokumentu urzędowego
oraz jest traktowane jako nieistniejące.

W ocenie autorki, nie można odmówić istnienia wydanemu przez
komornika postanowieniu, którego sentencję i uzasadnienie podpisał
asesor komorniczy, mający zlecenie do przeprowadzenia egzekucji
w sprawie.

S.J.

*

1. Za datę uiszczenia opłaty sądowej w formie bezgotówkowej należy uznać dzień złożenia bankowi polecenia przelewu pod warunkiem, że przelew w dniu jego przyjęcia przez bank lub w terminie przewidzianym do uiszczenia opłaty miał dostateczne pokrycie pieniężne oraz że złożone polecenie zostało rzeczywiście wykonane.

2. Nie należy różnicować daty wniesienia przez stronę opłaty sądowej w zależności od tego, czy została ona przekazana za pośrednictwem banku, czy instytucji płatniczej, działającej na podstawie ustawy z 2011 r. o usługach płatniczych.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2015 r., IV CZ 96/14, W. Katner, A. Górski, B. Myszka, OSP 2015, nr 12, poz. 119)

Glosa

Joanny Bodio, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 12, poz. 119

Glosa ma charakter aprobowy.

Autorka zauważyła, że skoro rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 2006 r. w sprawie sposobu uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych nie wskazało placówek, w których powinno się dokonywać wpłat należnych opłat sądowych na rachunek bankowy właściwego sądu, to takich operacji można dokonywać w każdej placówce legalnie przyjmującej i realizującej tego typu przelewy. Stwierdziła, że zasada wyrażona w art. 165 § 2 k.p.c. ma zastosowanie do dokonywania wpłat przekazami pocztowymi i powinna być rozszerzona na inne instytucje zajmujące się legalnie usługami płatniczymi. Podzielając stanowisko Sądu Najwyższego, za datę uiszczenia opłaty sądowej w przypadku dokonania wpłaty gotówkowej za pośrednictwem legalnie działającej instytucji płatniczej uznała datę uiszczenia opłaty w danej instytucji, bez względu na to, kiedy pieniądze wpłynęły na konto sądu.

M.P.

*

Sprawa z powództwa producenta rolnego – rolnika prowadzącego działalność wytwórczą w zakresie produkcji zwierzęcej – przeciwko przedsiębiorcy o roszczenie wynikające z umowy kontraktacji jest sprawą gospodarczą.

(uchwała z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 108/14, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz, OSNC 2016, nr 1, poz. 2; BSN 2015, nr 2, s. 9)

Glosa

Jerzego P. Naworskiego, Glosa 2015, nr 4, s. 31

Glosa jest aprobową.

Autor w głównym nurcie rozważań dokonał wyjaśnienia, jakie przesłanki przemawiały za decyzją o napisaniu glosy. Po pierwsze, jak stwierdził, celowe było przedstawienie ewolucji stanowiska Sądu Najwyższego na temat charakteru sprawy cywilnej między rolnikiem i przedsiębiorcą.

W dalszej kolejności motywem publikacji glosy było wyjaśnienie statusu prawnego rolnika indywidualnego, który – zdaniem glosatora – nie jest oczywisty. Trzeci cel opracowania glosy był związany z instytucją pytań prawnych uregulowanych w art. 390 k.p.c., przy czym praktyka Sądu Najwyższego w tej materii, w ocenie glosatora, zasługuje na krytykę.

W dalszej kolejności glosator zaznaczył, że uwaga Sądu Najwyższego, skoncentrowała się w szczególności na cechach umowy kontraktacji jako umowy nazwanej i charakterystycznej dla obrotu gospodarczego, która najczęściej dotyczy dużych ilości produktów rolnych wytwarzanych bezpośrednio przez producenta rolnego i przeznaczonych na rynek. W ocenie glosatora, zbyt ostrożna jest jednak wypowiedziana przez Sąd Najwyższy teza, że zawarcie przez producenta rolnego umowy kontraktacji zazwyczaj oznacza, iż prowadzi on działalność gospodarczą i jest uczestnikiem obrotu gospodarczego. Zdaniem glosatora, zawarcie przez rolnika umowy kontraktacji jest zawsze równoznaczne z uznaniem jego statusu przedsiębiorcy. Autor glosy stwierdził, że ustawodawca w sposób zamierzony określił tę stronę umowy kontraktacji mianem producenta rolnego, co w odróżnieniu od innych przedsiębiorców stanowi synonim przedsiębiorcy rolnego.

W podsumowaniu glosator przyznał, że ocena komentowanego rozstrzygnięcia nie może być inna niż pozytywna, co dotyczy zarówno sformułowanej tezy, jak i wspierających ją argumentów prawnych.

Glosę do uchwały opublikował P. Bielski (Lex nr 1646366). Omówił ją także szczegółowo T. Zembrzuski w opracowaniu „Powództwo rolnika przed sądem gospodarczym” (MoP 2015, nr 11, s. 602).

P.G.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2016, NR 2

Umowa sprzedaży wyłączonej nieruchomości oraz umowa ustanowienia użytkownika wieczystego na takiej nieruchomości nie są nieważne z powodu ich zawarcia z naruszeniem art. 69 ust. 1 i art. 47 ust. 4 ustawy z dnia 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wyłączeniu nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 30, poz. 127 ze zm.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 15 września 2015 r., III CZP 107/14, J. Gudowski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon, A. Kozłowska, K. Pietrzykowski, M. Szulc, K. Zawada, OSNC 2016, nr 2, poz. 16)

*

Na zarządzenie przewodniczącego w sądzie pierwszej instancji o zwrocie wniosku uczestnika postępowania o rozliczenie nakładów, złożonego w toku postępowania o dział spadku i zniesienie współwłasności, przysługuje zażalenie.

(uchwała z dnia 6 marca 2015 r., III CZP 115/14, M. Romańska, A. Owczarek, D. Zawistowski, OSNC 2016, nr 2, poz. 17)

*

Użytkownik wieczysty nie może dokonać podziału gruntu oddanego mu w użytkowanie wieczyste.

(uchwała z dnia 13 marca 2015 r., III CZP 116/14, J. Górski, J. Frąckowiak, K. Weitz, OSNC 2016, nr 2, poz. 18)

Wynagrodzenie dla kuratora ustanowionego z urzędu na podstawie art. 42 k.c. w braku majątku lub dochodów osoby prawnej jest pokrywane przez Skarb Państwa – sąd rejestrowy.

(uchwała z dnia 13 marca 2015 r., III CZP 4/15, J. Górowski, J. Frąckowiak, K. Weitz, OSNC 2016, nr 2, poz. 19)

*

1. Publiczne zapewnienie przez organizatora tzw. sprzedaży promocyjnej, że kupujący, który zawrze umowę sprzedaży z osobą trzecią, otrzyma w wyniku tej umowy upust lub skorzysta z innej „promocji” cenowej, jest przyrzeczeniem publicznym (art. 919 k.c.).

2. Regulamin opracowany przez organizatora tzw. sprzedaży promocyjnej nie jest wzorcem umowy w rozumieniu art. 384 i nast. k.c.

(wyrok z dnia 28 stycznia 2015 r., I CSK 40/14, H. Wrzeszcz, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 2, poz. 20)

*

Sąd nie może oddalić na posiedzeniu niejawnym (art. 514 § 2 k.p.c.) wniosku o zmianę nabycia spadku złożonego przez osobę należącą do kręgu spadkobierców lub mającą interes prawny w wykazaniu następstwa po spadkodawcy (art. 679 § 2 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 140/14, M. Romańska, J. Górowski, K. Weitz, OSNC 2016, nr 2, poz. 21)

*

Artykuł 626° § 2 k.p.c. ma zastosowanie także wtedy, gdy postępowanie wieczystoksięgowe zmierza do założenia księgi wieczystej przez dokonanie pierwszego wpisu.

(postanowienie z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 145/14, M. Romańska, J. Górowski, K. Weitz, OSNC 2016, nr 2, poz. 22)

*

Opinia biegłych lekarzy psychiatrów wydana w postępowaniu karnym może być wykorzystana w sprawie o ubezwłasnowolnienie

tylko po jej uzupełnieniu przez ponowne zbadanie osoby, której dotyczy wnioski o ubezwłasnowolnienie oraz dokonaniu oceny zakresu jej zdolności do samodzielnego kierowania swoim postępowaniem i prowadzenia swoich spraw z uwzględnieniem jej postępowania i zachowania (art. 553 § 2 k.p.c.).

(postanowienie z dnia 30 stycznia 2015 r., III CSK 149/14, M. Romańska, J. Górowski, K. Weitz, OSNC 2016, nr 2, poz. 23)

*

Wykonanie przez przedsiębiorcę za gminę obowiązku wynikającego z art. 1 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 594 ze zm.) może być uznane za prowadzenie bez zlecenia spraw tej gminy (art. 752 k.c.).

(wyrok z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 330/14, K. Strzelczyk, M. Baćcyk, M. Szulc, OSNC 2016, nr 2, poz. 24)

*

Niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności w rozumieniu art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) obejmuje wszystkie działania i zaniechania komornika o charakterze władczym, przewidziane w art. 2, które zmierzają do realizacji celu egzekucji i brak podstaw do ograniczenia ich do tych, które nie mają charakteru przestępczego.

(postanowienie z dnia 25 lutego 2015 r., IV CSK 302/14, M. Kocon, J. Górowski, A. Owczarek, OSNC 2016, nr 2, poz. 25)

*

Sprawa o zapłatę wynagrodzenia za stworzenie utworu i za przeniesienie autorskich praw majątkowych do niego jest sprawą o ochronę praw autorskich w rozumieniu art. 17 pkt 2 k.p.c.

(postanowienie z dnia 26 lutego 2015 r., III CZ 6/15, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz, OSNC 2016, nr 2, poz. 26)

Spółdzielnia mieszkaniowa wykonująca zarząd nieruchomością wspólną na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1222) jest uprawniona do dokonywania czynności zwykłego zarządu oraz przekraczających zwykły zarząd.

(postanowienie z dnia 27 lutego 2015 r., V CSK 271/14, K. Strzelczyk, M. Bączyk, M. Szulc, OSNC 2016, nr 2, poz. 27)

*

Prawo żołnierza zawodowego (emeryta lub rencisty wojskowego) do przydzielonej mu kwatery stałej nie wchodzi w skład spadku po nim.

(postanowienie z dnia 18 marca 2015 r., I CSK 111/14, T. Wiśniewski, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 2, poz. 28)

*

1. Przez rozbieżność w orzecznictwie sądów, uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), należy rozumieć istnienie zróżnicowanych albo sprzecznych rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub bardzo podobnych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy prawne, wyłożone lub zastosowane w sposób prowadzący do wydania odmiennych orzeczeń albo innych decyzji procesowych.

2. Wielokierunkowość stosowania prawa oraz różnorodność orzecznictwa nie stanowią przyczyny kasacyjnej przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

(postanowienie z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, J. Gudowski, OSNC 2016, nr 2, poz. 29)

INFORMACJE

W dniu 17 grudnia Premier Beata Szydło – na wniosek Ministra Sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry – odwołała wszystkich członków Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego, która od ponad ośmiu lat intensywnie pracowała nad projektami nowego kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego. W zakresie swoich kompetencji i możliwości Komisja Kodyfikacyjna stała także na straży zmian prawa cywilnego materialnego i procesowego, niejednokrotnie twórczo wykorzystując orzecznictwo Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej.

Przewodniczącemu Komisji Prezesowi Tadeuszowi Erecińskiemu oraz wszystkim członkom – w tym sędziom Sądu Najwyższego Jackowi Gudowskiemu i Karolowi Weitzowi oraz członkowi Biura Studiów i Analiz Pawłowi Grzegorzcykowi – serdecznie dziękujemy za istotny wkład w legislację i jurysprudencję.

*

W dniu 18 grudnia odbyło się zebranie robocze Izby Cywilnej. Na wstępie Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński przedstawił dr. Przemysława Telengę, sędziego Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie, który – delegowany do pełnienia czynności asystenta sędziego Sądu Najwyższego – rozpoczął pracę w Izbie Cywilnej.

Następnie dr hab. Krystian Markiewicz, sędzia Sądu Okręgowego w Katowicach, wygłosił wykład pt. „Granice orzekania w postępowaniu nieprocesowym”. Po wykładzie odbyła się żywa dyskusja, w której wzięli

udział sędziowie Sądu Najwyższego: Kazimierz Zawada, Józef Frąckowiak, Marta Romańska, Tadeusz Wiśniewski, Irena Gromska- Szuster, Mirosław Bączyk i Teresa Bielska-Sobkowicz, członek Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego Piotr Rylski oraz sędzia Przemysław Tęlega.

Po zebraniu odbyło się świąteczne spotkanie sędziów Izby Cywilnej, członków Biura Studiów i Analiz, asystentów, pracowników sekretariatów oraz pracowników obsługi. W spotkaniu uczestniczyła Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf, która życzyła wszystkim rodzinnym i ciepłych świąt Bożego Narodzenia.

Gospodarzem spotkania był Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Erciński, który w uroczystym wystąpieniu podziękował wszystkim za ciężką pracę w mijającym roku oraz złożył najlepsze życzenia spokojnych Świąt Bożego Narodzenia, a także szczęśliwego Nowego Roku. Potem zgromadzeni podzielili się opłatkiem i złożyli sobie serdeczne życzenia świąteczne i noworoczne.

SKŁAD OSOBOWY IZBY CYWILNEJ W 2015 ROKU

Sędziowie Sądu Najwyższego

Tadeusz Ereciński (Prezes Sądu Najwyższego), Mirosław Bączyk, Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodnicząca Wydziału V), Dariusz Dończyk, Józef Frąckowiak, Jan Górowski, Antoni Górski, Irena Gromska-Szuster, Jacek Gudowski (przewodniczący Wydziału III), Wojciech Katner, Marian Kocon, Iwona Koper, Anna Kozłowska, Zbigniew Kwaśniewski, Grzegorz Misiurek, Barbara Myszka, Anna Owczarek, Henryk Pietrkowski (przewodniczący Wydziału II), Krzysztof Pietrzykowski, Agnieszka Piotrowska, Marta Romańska, Krzysztof Strzelczyk, Maria Szulc, Katarzyna Tyczka-Rote, Bogumiła Ustjanicz, Karol Weitz, Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący Wydziału I do dnia 12 października 2015 r.), Hubert Wrzeszcz, Mirosława Wysocka (przewodnicząca Wydziału IV), Kazimierz Zawada, Dariusz Zawistowski (przewodniczący Wydziału I od dnia 13 października 2015 r.)

Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej

Tadeusz Ereciński

Kierownik Sekretariatu Izby

Joanna Krajewska

sekretarz Prezesa

Katarzyna Piskorz

Wydział I

Tadeusz Wiśniewski – Przewodniczący Wydziału (do dnia 12 października 2015 r.)

Dariusz Zawistowski – Przewodniczący Wydziału (od dnia 13 października 2015 r.)

Anna Leszczyńska – kierownik sekretariatu Wydziału

Beata Rogalska – starszy inspektor sądowy

Ewa Krentzel – starszy inspektor sądowy

Justyna Kosińska – starszy sekretarz sądowy

Wydział II

Henryk Pietrkowski – Przewodniczący Wydziału

Anna Wasiak – kierownik sekretariatu Wydziału

Maryla Czajkowska – starszy inspektor sądowy

Anna Banasiuk – starszy inspektor sądowy

Agnieszka Łuniewska – starszy inspektor

Wydział III Problemowy

Jacek Gudowski – Przewodniczący Wydziału

Bożena Nowicka – kierownik sekretariatu Wydziału

Iwona Budzik – starszy inspektor sądowy

Katarzyna Bartczak – starszy inspektor

Bożena Kowalska – starszy inspektor sądowy

Wydział IV

Mirosława Wysocka – Przewodnicząca Wydziału

Anna Grabowska – kierownik sekretariatu Wydziału

Izabela Czapowska – starszy inspektor sądowy

Bogumiła Gruszka – starszy inspektor sądowy

Katarzyna Jóskowiak – starszy inspektor sądowy

Hanna Kamińska – starszy inspektor sądowy

Wydział V

Teresa Bielska-Sobkowicz – Przewodnicząca Wydziału

Jadwiga Sawczenko – kierownik sekretariatu Wydziału

Ewa Zawisza – starszy inspektor sądowy

Izabella Janke – starszy inspektor sądowy

Piotr Malczewski – starszy inspektor sądowy

asystenci, specjaliści ds. orzecznictwa

członkowie Biura Studiów i Analiz

skierowani do wykonywania zadań w Izbie Cywilnej

Paweł Grzegorzczyk

Grzegorz Jędrejek

Bernard Łukańko

Konrad Osajda

Piotr Rylski

Roman Trzaskowski

Łukasz Węgrzynowski

Tadeusz Zembrzuski

starszy specjalista

Paweł Suski

asystenci

Joanna Buchalska

Eryk Chowaniec-Sieniawski

Anna Dorabialska

Agnieszka Gołąb

Mateusz Grochowski

Przemysław Gumiński

Sylwia Janas (od dnia 1 lutego 2015 r.)

Magdalena Lenik

Maciej Machowski
Radosław Nowaczewski
Olga Maria Piaskowska
Paweł Popardowski
Katarzyna Purzyńska
Małgorzata Sekuła-Leleno
Joanna Studzińska
Elżbieta Szczepanowska
Arkadiusz Turczyn
Michał Warciński
Bartosz Wołodkiewicz (od dnia 1 lutego 2015 r.)
Magdalena Gajowiak-Wróbel
Stanisław J. Zabłocki (do dnia 26 marca 2015 r.)
Andrzej Zielony

sędziowie sądów powszechnych delegowani do orzekania
w Sądzie Najwyższym w Izbie Cywilnej

Jacek Grela (od dnia 1 stycznia do dnia 31 marca 2015 r.)
sędzia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

sędziowie sądów powszechnych delegowani do pełnienia funkcji
asystenta sędziego Sądu Najwyższego

Marcin Walasik (do dnia 30 września 2015 r.) sędzia Sądu Rejonowego
Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

Przemysław Telenga (od dnia 1 września 2015 r. do dnia 31 sierpnia
2016 r.) sędzia Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie

maszynistki

Danuta Błasiak – inspektor
Elżbieta Strawińska – inspektor
Justyna Wdowiak – inspektor

pracownicy obsługi

Halina Krysiak

Barbara Kryszkiewicz

Leonarda Kurowska

Maria Regulska

Gabriela Koryś

Dane statystyczne – grudzień 2015 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	2130	249	443	-	19	3	42	-	336	43	1936
3.	CZP w tym:	25	9	12	8	-	-	-	-	-	4	22
	art. 390 k.p.c.	19	9	11	7	-	-	-	-	-	4	17
	skład 7-miu	5	-	1	1	-	-	-	-	-	-	4
	pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	105	43	36	-	17	4	10	-	-	5	112
5.	CO w tym:	10	45	46	-	1	-	-	-	-	45	9
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	10	45	46	-	1	-	-	-	-	45	9
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	143	30	39	-	2	-	-	-	12	25	134
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	2413	376	576	8	39	7	52	-	348	122	2213

Dane statystyczne – 2015 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
2.	CSK	2133	3661	3858	-	295	30	466	-	2495	572	1936
3.	CZP w tym:	19	114	111	78	-	-	-	-	-	33	22
	art. 390 k.p.c.	12	104	99	66	-	-	-	-	-	33	17
	skład 7-miu	7	9	12	12	-	-	-	-	-	-	4
	pełny skład	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	134	521	543	-	285	29	114	-	-	115	112
5.	CO w tym:	7	673	671	-	44	-	-	-	-	627	9
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	7	673	671	-	44	-	-	-	-	627	9
6.	CSP	-	2	2	-	1	-	-	-	-	1	-
7.	CNP	119	326	311	-	15	-	-	5	74	217	134
8.	CA	-	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	2412	5300	5499	78	640	59	582	5	2569	1566	2213

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	10
Głosy	23
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2016, nr 2	46
Informacje	50
Skład osobowy Izby Cywilnej	52
Dane statystyczne	57

